

Posudok na inaugurantku doc. Mgr. Ingrid Halaszovú, PhD.

Dovoľte mi začať trochu osobne. Počas môjho pôsobenia na Fakulte architektúry sa jedného dňa otvorili dvere a do kancelárie vošla mladá historička umenia, ktorú za mnou poslala doc. Fašangová prekonzultovať niečo, pokiaľ sa dobre pamätám, z metodológie dejín umenia. Už neviem, či som jej vtedy vôbec dobre poradil, ale je mi veľkým potešením, že sa môžem v tejto chvíli pokúsiť o odpočet činnosti ešte stále mladej historičky umenia, ktorá sa uchádza o profesúru. Pokúsím sa o to tak, že naznačím niekoľko kľúčových trajektórií jej záujmy a premýšľania.

Keď sa pozerám na rozsiahlu publikačnú činnosť inaugurantky, knižnú a časopiseckú, vydávanú v zahraničí a v česko-slovenskom prostredí s množstvom ohlasov a pozvaní do editorskej a spolueditorskej činnosti zahraničných publikácií, veľmi jasne sa mi rysuje prvá a základná trajektória a tou je výskum portrétnej tvorby.

Od jednej z prvých štúdií v časopise ARS venovanej podobizniám absolventiek šľachtického vzdelávacieho inštitútu Notre Dame z roku 2003 až po zatiaľ ostatný text z roku 2024, ale myslím, že rozhodne nie posledný, zhodou okolností v tom istom časopise zaoberajúci sa vzťahom medzi portrétom a rétorikou sa celkom jasne rysujú zlomové body tejto trajektórie. Dominantnou líniou tejto trajektórie je umelecko-historický a kultúrno-historický výskum rodu Palffyovcov, ich zbierok a portrétnych galérií. Prvou veľkou syntézou tejto línie bola publikácia z roku 2013 a potom nasledovali editorstvá a autorstvá (významná langovská publikácia v roku 2016 a Res Palffyana z roku 2018) ako aj objavy (neznámy Palkov portrét Jána piateho Bernarda Štefana Palffyho publikovaný text v Opuscula historiae artium v roku 2021). V roku 2018 v publikácii Portrét v toku dejín, ktorého bola inaugurantka spolueditorkou, sa prejaví druhé zlomová línia tejto trajektórie: záujem o teoreticko-metodologické otázky portrétnu. Táto, z povahy zamerania, okrem sústredeného záujmu o novoveký portrét, musí zákonite prekročiť hranice jedeného obdobia a pokúsiť sa nielen o druhové a žánrové diferencie portrétnej tvorby, ale aj pojmové a významové diferencie súvisiace s portrétom. V roku 2020 prichádza ucelený autorský názor tejto línie v knihe s názvom, ktorý možno chápať aj ako alúziu na knihu Didi-Hubermana Pred časom. Pokiaľ sa v tejto knihe známy filozof a historik umenia pokúša o anachronické chápanie obrazu, Ingrid Halaszová musela nevyhnutne naraziť na prepojenie obrazu, portrétnu a reprezentácie a vyjadriť sa aj k zrodu obrazu, ktorý sa často spája s portrétom. Treťou líniou tejto trajektórie, ktorá s druhou úzko súvisí sú presahy portrétnej tvorby a príbuzných disciplín ako je napríklad rétorika ako to dokladá už spomínaná štúdia Portrét a rétorika z roku 2024. Tá nie je len o súvzťažnosti rečníckych ozdôb a vnútornej výstavbe a výzdobe obrazu, ale aj o dobovej spisbe o umení a portréte, ktorej inšpirácie vedú až k a warburgovským dynamogramom a formulám pátosu. Predpokladám, že táto línia by mohla smerovať aj ku komparáciám portrétnych postupov v iných druhoch umenia, ako sú napríklad opisy postáv v dobovej literatúre alebo narábanie s detailom a mimikou a dynamikou postáv vo filme.

O dvoch ďalších trajektóriách sa zmienim stručnejšie. Druhou trajektóriou, ktorá sa objavuje a prepája najskôr portrét a portrétnu galériu, je výskum dobových interiérov

a mobiliáru, ktorý môže mať v umelecko-historickom bádani rozmanité funkcie. K tomu následne pribúda dobový odev a umelecko-remeselné a úžitkovo-umelecké artefakty. Toto smerovanie dokladá učebnica Objekty pôvabu a úžitku. K dejinám úžitkového umenia na Slovensku z roku 2017. A napokon treťou trajektóriou je znalectvo a zberateľstvo, ktoré má na Slovensku len fragmentárne tradície a stále čaká na syntetické spracovanie. Tú reprezentuje dvojzväzkové kompendium z roku 2024.

To čo, som nazval trajektórie a zlomové body nemožno zjednodušenie chápať ako bádateľský rozptyl, ale ako vyplýva z môjho odpočtu, sú popri rozmanitých vektoroch aj sústredné kruhy, ktorú potvrdzujú erudované a sústredené bádanie. Preto bez akýchkoľvek pochybností doporučujem umeleckej rade udeliť doc.Mgr. Ingrid Halaszovej vedecko-pedagogický titul profesor v odbore vedy o umení a kultúre so špecializáciou na dejiny a teóriu umenia.

08. 01. 2025

prof. doc. PhDr. Marian Zervan, PhD.